

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

П'ЯТНАДЦЯТЬ РОКІВ ПОСТУПУ: ЗДОБУТКИ ТА ГОРИЗОНТИ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ (ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ)

П'ятнадцятиріччя наукового часопису – це не лише символічна дата, але й нагода для осмислення пройденого шляху, оцінки здобутків і окреслення стратегічних орієнтирів подальшого розвитку. Ювілейний випуск журналу «Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія» підсумовує важливий етап розвитку видання, що протягом п'ятнадцяти років слугує майданчиком для фахової наукової дискусії, об'єднуючи дослідників культури, філософії, мистецтва та соціальних процесів.

Журнал було засновано у 2011 році в Маріупольському державному університеті з метою висвітлення актуальних проблем гуманітарного знання, передусім у сфері культурології, філософії культури та соціальних трансформацій сучасного суспільства. Видання створювалося як міждисциплінарна платформа для дослідження культурних процесів у їхній історичній, соціальній та філософській перспективі. Його тематичне поле охоплює питання етнокультурної ідентичності, розвитку культурних практик, взаємодії традиції та інновацій, культурної політики, мистецьких процесів і соціокультурних трансформацій.

За п'ятнадцять років існування журнал сформував власну академічну традицію та здобув репутацію авторитетного наукового видання гуманістичного спрямування. Важливим етапом інституційного розвитку стало включення журналу на початку 2018 року до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») за спеціальністю «Культурологія», що засвідчило відповідність видання сучасним вимогам наукової комунікації та академічної якості. Через три роки науковий часопис підтвердив свій фаховий статус. У цьому році, не дивлячись на труднощі воєнного стану, редакційна колегія «Вісника Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія» у черговий раз ініціювала подання журналу до оновленого Переліку наукових фахових видань України. Цей рубіж ми зустрічаємо з оновленою редакційною політикою, посиленими вимогами щодо етики публікації та новою редколегією із залученням фахівців, зокрема з Італії та Польщі.

Однією з характерних рис журналу є його відкритість до міждисциплінарного діалогу. На сторінках видання регулярно публікуються дослідження, присвячені проблемам культурної антропології, філософії культури, мистецтвознавства, соціології культури, медіадосліджень, культурної політики та історії культурних процесів. Така широта наукової проблематики відповідає сучасним тенденціям розвитку культурології як інтегративної галузі знання, що поєднує методи різних гуманітарних дисциплін.

Від часу заснування журнал виходить двічі на рік – у червні та листопаді – забезпечуючи регулярність і стабільність академічної комунікації. Навіть під час повномасштабного вторгнення військ російського агресора до України часопис не порушував встановлений графік виходу номерів. Станом на сьогодні опубліковано **31** випуск, у яких представлено **586** наукових статей, рецензій та аналітичних матеріалів. У середньому кожен номер містить близько **20** наукових публікацій, що відображає інтенсивність дослідницької роботи та стабільний інтерес наукової спільноти до видання. Майже **3%** всіх матеріалів, опублікованих на шпальтах «Вісника» походять з-за меж України.

Особливої уваги заслуговує географія авторів журналу. Протягом років на його сторінках публікувалися дослідники з різних регіонів України, а також науковці з інших країн. Важливим свідченням міжнародної орієнтації видання є використання кількох мов публікації – української, англійської, новогрецької та італійської, що розширює аудиторію читачів і сприяє інтеграції української гуманітаристики у світовий академічний простір.

Не менш важливою складовою розвитку журналу стало його включення до міжнародних наукометричних баз даних, зокрема Index Copernicus International. Це підвищило видимість публікацій українських дослідників і сприяло поширенню результатів їхніх досліджень у глобальному науковому середовищі.

Окремо слід відзначити тематичну еволюцію досліджень, представлених у журналі. Якщо перші випуски переважно зосереджувалися на традиційних питаннях історії культури, філософії та мистецтвознавства, то згодом спектр дослідницьких тем значно розширився. Серед сучасних публікацій дедалі більшу роль відіграють дослідження цифрової культури, культурної дипломатії, культурної пам'яті, культурних травм, медіакомунікацій та культурних практик у контексті глобальних соціальних змін. Такі теми відображають нові виклики гуманітарного знання та демонструють здатність журналу реагувати на актуальні процеси у сучасному світі.

Останні роки стали особливим випробуванням для українських університетів та наукових інституцій. В умовах повномасштабної війни наукова спільнота України змушена працювати у складних умовах, однак саме в цей період гуманітарні дослідження набули нового значення. Культура стала не лише предметом наукового аналізу, а й важливим чинником збереження національної ідентичності, історичної пам'яті та суспільної солідарності. На сторінках журналу дедалі частіше з'являються дослідження, присвячені культурним вимірам війни, трансформації культурних практик, проблемам вимушеної міграції та переосмисленню культурної спадщини у нових історичних обставинах.

Минулого року команда кафедри культурології отримала грантову підтримку Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (EACEA) для реалізації проекту **«Музейні практики ЄС: поєднання традицій і інновацій / Museum Practices across EU: Bridging Traditions»** (2025-2028 pp.). Очікується, що «Вісник МДУ: Серія Філософія, культурологія, соціологія» стане одним з майданчиків презентації результатів цієї грантової ініціативи, оскільки музеологічна проблематика з перших років існування наукового часопису відігравала помітне місце на його шпальтах.

Ювілейний випуск – це не лише підсумок минулого, а й точка відліку для подальшого розвитку. Серед ключових перспектив журналу можна окреслити кілька стратегічних напрямів.

По-перше, це подальша інтернаціоналізація видання. Розширення міжнародної співпраці, залучення авторів із різних країн, публікація англомовних статей і розвиток міжнародної редакційної ради сприятимуть підвищенню академічної видимості журналу.

По-друге, важливим напрямом є інтеграція до провідних міжнародних наукометричних баз та індексів цитування. Це не лише підвищить впливовість публікацій, але й сприятиме ширшому представленню української гуманітарної науки у глобальному академічному просторі.

По-третє, перспективним є розвиток тематичних спеціальних випусків, присвячених актуальним проблемам сучасної культури – цифровим трансформаціям, культурній політиці, культурній дипломатії, культурі пам'яті та культурі в умовах соціальних криз. Кафедра культурології МДУ вже реалізує подібний проект у вигляді

серії колективних монографій «Сучасна культурологія», які регулярно публікуються з 2019 року, що доводить перспективність тематичного формування випусків.

По-четверте, журнал планує і надалі розвивати політику відкритого доступу, що забезпечує широке поширення наукових знань і відповідає сучасним принципам академічної комунікації.

П'ятнадцятирічний шлях журналу – це насамперед історія наукової спільноти, яка сформувалася навколо видання. Саме завдяки цій спільноті журнал став простором інтелектуального діалогу, відкритого обміну ідеями та розвитку нових дослідницьких підходів.

Висловлюю щирі вдячності авторам, рецензентам, членам редакційної колегії, читачам і всім партнерам журналу, які протягом 15 років підтримували його розвиток. Переконана, що попереду на видання чекають нові етапи зростання, розширення наукових горизонтів та зміцнення міжнародної академічної співпраці.

Нехай ювілейний випуск стане не лише символом досягнутого, а й початком нового етапу розвитку журналу – етапу, що поєднає академічну традицію з інноваційними формами наукової комунікації.

Головний редактор (2011-2016),
професор Юлія Сабадаш